

di, et Idelbrandi filio suprascripti Pagani rog. A Cunradus notarius domini imperatoris post traditam complevi, et dedi

interfui.
Signum manus Enrichi filio bon. mem. Sigfridi rogatus interfui.

ANNO DOMINI MLXXXVI.

UDALRICUS CLUNIACENSIS MONACHUS. IN SUBSEQUENTEM COLLECTIONEM

MONITUM.

UDALRICI ÆTAS, PATRIA, NATALES, RES GESTÆ.

(Apud ACHERIUM, *Spicileg.*, tom. I, pag. 639.)

Cluniacensis abbatiae antiquiores Consuetudines ut in Incem proferrem duplici sum usus apographo: alterum quingentos præferens annos ad me transmiserat Nicolaus Canuzatius, Ecclesiae Trecensis quondam canonicus, anno Christi 1650; alterum vero asceterium Cluniacense recentiori manu exaratum subministravit. E priori ad libri tertii dimidiam partem capituli 9 excubiti tantummodo curaveram, quod mihi diutius illud servare per tempus non liceret; sperabam nimirum si quando hæc Consuetudines edendæ forent, iterum apographi copiam mihi factum iri: at spes vana fuit, siquidem, licet omnem adhibuerim diligentiam, qua meis, qua amicorum litteris ac precibus, nullibi tamen, potissimum in bibliotheca Trecensi Patrum congregationis Oratorii, ubi illud asservari certo audiveram, apographum potuit reperiri. Auctor harum Consuetudinum Udalricus, nobilitate iuxta et sanctitate clarus, inscribitur: e cujus vita paucula quæ ad rem faciunt nostram hæc habe: *Venerabilis vir Udalricus ex illustri prosapia Bavariorum Ratisponæ civitatis, velut Lucifer inter cætera poli sidera, sic inter totius cognationis suæ relucebat nobile schema*, etc. Et multis interjectis: *Ipse primum, petente Willelmo Hirsaugiensis cœnobii reverendissimo abbate, Alamanniæ monasteriis Consuetudines Cluniacensis ecclesie invexit, quas plerique monasticæ religionis amatores tanto studio, tantaque veneratione observant et amplectuntur, ac si opes regias se habere gratulentur: de quibus duos (tres Udalricus asserit) libellos luculento sermone composuit; quorum conscriptio tam per Alamanniæ quam et aliorum regionum monasteria longe lateque pervolavit. Quos si forte leges, quasdam divinæ servitutis, aliorumque officiorum, necnon obedientiæ, humilitatis, fratrumque charitatis leges conscriptas in eis reperire, studium, ingeniumque quoque, sapientiamque viri inibi manifeste poteris cognoscere. Erat enim homo iste doctus paternitas in regno cœlorum, proferens de thesauro suo nova et vetera, unde multos ad scientiam eruditur, etc.*

At enim non eo quo collegit tempore Udalricus illas Consuetudines primum fuisse conditas, sed a multis retro temporibus jam usu receptas legenti palam fiet, ita ut id confirmari opus non sit. Quare eas vetustiores nuncupare non dubitavi. Alias postea scio latas a venerabili Petro abbate, ut occurreret nonnullis qui irripserant dissolutis quorundam cœnobarum moribus; quas cernere est in Bibliotheca Cluniacensi.

Et quamvis ad monachos præsertim atineant ordinationes istæ, multa nihilominus inibi occurrent quæ ad ecclesiasticorum minorum illustrationem atque ad divina mysteria rite petraanda non parum conferunt; puta quæ de augusto missæ sacrificio, de Extremæ Unctionis sacramento, de confectionis hostiarum in altari consecrandarum summa cura et religione singulari; deque aliis ad canonicas Deo laudes die nocteque persolvendas observantiis, prescribuntur. Ast prætereunda minime est adnotatiuncula a me affixa ad cap. 35: *De Benedictionibus uvarum, et aliorum fructuum*: ut explicarem verba ista: *Allatas (uvas) armario representat, et armarius sacerdoti inter Canonem ad horam competentem et prænotatam*, etc. Ita se habet annotatiuncula: *Scilicet ad hæc verba Canonis: « Per quem hæc omnia, Domine, semper bona creas, etc. » Nempe tunc fideles offerebant novas fruges, uvas, fabas, aliaque id genus, queis sacerdos in altari benedictionem impertiebatur. In eandem id sententiam Durandus episcopus Mimatis in libri iv Rationalis, capite 46, num. 8, ubi Canonis locum proxime citatum explanat his verbis: *Hoc autem loco benedicuntur uvæ*, etc. Mos enim vetus fuit, et etiamnum in quibusdam viget Ecclesiis, primitias fructuum Deo consecrare, quo tanquam summum creatorem universorum ipsum fidelis populus profiteatur, veneretur, eique gratias de beneficiis sibi præstitis agat, ac cœlesti benedictione illis fruendo cumuletur. Et id quidem ex institutione Eutychiani papæ, uti refert pontificale Damasi (Hugo MENARD. in *Lib. Sacram. S. Gregorii* pag. 173): *Hic instituit fruges, fabas, et uvas in altario benedici*, velut et Martyrologia Rabani et Notkeri. In concilio Carthag. III, can. 3, frumenti et uvæ fit mentio, in concilio quoque Trullensi, can. 28, et Burchardi Decret. lib. v, capp. 3 et 4. Atque ut sensum hic meum apponam, admodum vero simile est illa Canonis verba posse sic exponi: *Per quem hæc omnia, Domine, semper bona creas, sanctificas, vivificas et præstas nobis*, etc. Hoc est per Filium tuum, sine quo factum est nihil quod factum est, hos fructus, quos tibi nunc offerimus, et abs te benedici postulamus, continuo creas ac producis ab bonum et utilitatem nostram. Verum de ejusmodi interpretatione Lectoris esto iudicium.*

Alius etiam codex scriptus earundem Consuetudinum, a Bernardo Cluniacensi monacho concinnatarum,

ac B. Hugoni abbati dicatarum, subministravit quædam capita quæ in utrisque et Cluniacensi et Camuzatii codicibus desiderabantur, nimirum capita 13, 14 et 15. Bernardi autem præfationis pericopen, ne tota pereat, hoc loco subtexere, Lectori, opinor, haud erit ingratum, vel a propositum alienum. Sic autem exorditur Bernardus :

Reverendissimo atque totius religionis præcipuo domno HUGONI abbati. Frater BERNARDUS filiorum ejus ultimus quidquid esse, dici et cogitari potest excellentius.

« Quoniam, Pater religiosissime, loci Cluniacensis viam universæ carnis paulatim ingredientibus, ac novitiis succedentibus, quædam de consuetudinibus sæpissime oriebantur controversiæ, diversis diversa sentientibus, ita ut plerumque novitii hæc audientes, incertiores de capitulo discederent quam accessissent, operæ pretium judicavi, si vestra mihi auctoritas inperaret, ut cum quanta possem diligentia ipsam veritatem investigarem, et sive ex his quæ scripta reperirem, sive ex his quæ didiceram vel discere possem, sententias veriores atque discretiores, quibus videlicet probabiliores et melius ordinem scientes personæ testimonium darent, in unum volumen redigerem; sicque æquitatem consideratam, litteris diligentius annotatam posteris derelinquerem. Hoc itaque opusculo pro meæ parvitatibus modulo a vobis accepta jussione implet, quasi rivulus ad fontem recurro, Vestræque Excellentiæ quod ex ejus plenitudine hausi represento, etc. Tantum restat ut vestra mihi succurrat oratio, quatinus sequi possim quod in vobis laudo, et viam quam monstratis, quamque describere jussistis, tenere sufficiam ad salutem meam et gloriam vestram. Obsecro autem fratres nostros ne dedignentur ex ligneo vase potum veritatis sumere, neque propter fistulam plumbeam, per quam sinit, aquam frigidam claramque despiciant, si eos sitire contingat, ut sciant quibus sententiis inniti debeant, ut a sanctorum Consuetudinum tramite non recedant. Omnipotens Deus, in cujus manu consistit omnis profectus loci Cluniacensis, conservet sanctum caput vestrum nobis incolume, ut videatis filios filiorum vestrorum, longoque tempore mundo præbeatis solatium. »

Hactenus Bernardi Præfatio, qui æqualis exstitit Udalrici, eodemque conscripsit tempore Consuetudines, ut conjicere licet, quo et ipse Udalricus. Cur porro Udalrici potius quam Bernardi collectionem ediderimus, ratio in promptu est, nimirum ob nominis claritatem Udalrici; quodque comptiore stilo ac meliori ordine, dialogis scilicet, digestam ejus collectionem judicaverimus: qui scribendi modus, cum de asceticis rebus ritibusque præsertim agitur, faciliori via animum instruit suadetque.

ANTIQUIORES CONSUECUDINES CLUNIACENSIS MONASTERII COLLECTORE UDALRICO MONACHO BENEDICTINO

(ACHERII *Spicil.* tom. I, pag. 641.)

EPISTOLA NUNCUPATORIA.

Domino reverendissimo ac piissimo Patri WIL-
LELMO, Hirsaugiensi abbati, sanctoque fratrum colle-
legio sibi subjecto, frater WLDALRICUS Cluniacensis
Ecclesiæ qualiscunque monachus, in Domino salu-
tem, et ipsius celerrimam benedictionem, et hic et
in futuro.

Quotidie meminisse cum personæ tum Ecclesiæ
tuæ, Pater dilectissime, revera ita venit in usum
humilitati meæ, ut jam tam usus quam affectus non pa-
tietur ut ullo die omittatur. Accedit aliquoties admo-
dum grata et jocunda memoria pollicitationis tuæ
de cavendo ingenio quorundam hominum sæcularium,
qui nimirum, non magnopere curantes de
alio quam de hac sola temporali vita, postquam
domum habuerint, ut dicam, plenam filiorum et
filiarum, aut si quis eorundem claudus erit aut
mancus, surdaster aut cæcus, gibbosus aut leprosus,
vel aliud quid hujusmodi quod eum aliquo modo sæ-
culo facit minus acceptum, hunc quidem impensis-
simo voto ut monachus fiat offerunt Deo, quanquam
plane non propter Deum, sed propter hoc tantum

A ut seipsos expediant ab eis educandis et pascendis,
vel aliis suis liberis possit esse magis consultum.
Ergo ut taceam de his qui non carent sanitate cor-
porali et membrorum integritate, ab his ipsis qui
sunt ita semihomines vel ita semivivi, qualia sæpius
experti sumus perpetrari. Si expediret, in promptu
est talem nominare quem ad habitum sanctitatis
non alia sanctitas quam sola strumæ contumelia
traxit, et talem quem non nisi pes . . . a quorum
utroque vobis etiam testibus parum boni processit
exempli; quanto minus ab illis qui bonæ sunt vale-
tudinibus, ubicunque tanti sunt congregati, tantæque
potentiæ, ut habitudo monasterii sit in illorum
manu? Equidem quæ ibi sit vita, qui vigor disci-
plinæ regularis, omnes sciunt, quicunque sciunt id
B genus monachorum ibi regnare. Adeo tritum est et
usitatum, si qua districtio hujus spiritualis militiæ
inter has nostrorum temporum sæces esse potest,
non esse, nisi ubi major est numerus et auctoritas
major illorum qui non ætate lasciva, nec imperio
parentum, sed sponte sua, et majoris ætatis, solo